

Univerzita Palackého v
Olomouci

*Právo duševního vlastnictví -
Práva související a kolektivní správa*

Pavel Tůma

Obsah

- A. Práva související
  - 1. Právo výkonných umělců
  - 2. Právo výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů
  - 3. Právo prvního zveřejnitel díla
  - 4. Právo nakladatele na náhradní odměnu
- B. Zvláštní právo pořizovatele databáze
- C. Kolektivní správa

2

A. Související práva

3

HISTORICKÝ VÝVOJ (1)

původní systém právní ochrany

kont. Evropa - autorské právo (pouze v
užším smyslu = právo autorů)

X

systém COPYRIGHT (UK, USA)

4

HISTORICKÝ VÝVOJ (2)

právo autorů = pouze ochrana tvůrčí
činnosti

X

technologický vývoj

→

nutnost zavedení nového systému
absolutních práv

5

PŘÍKLAD

Chráněno právem autorů?

Ne!!

6

POJEM „PRÁV SOUVISEJÍCÍCH“

typické pro evropský kontinentální
systém autorskoprávní ochrany

X

anglo-americký systém copyright

7

POJEM „PRÁV SOUVISEJÍCÍCH“

- = skupina absolutních práv různorodé předmětové povahy (souvislost pouze hospodářská)
  - ochrana umělecké tvorby (umělecké výkony)
  - ochrana investice (záznamy, vysílání, první zveřejnění volného díla)
- ≠ příbuzná práva (pouze práva výkonných umělců)
- užití pouze prostřednictvím technických prostředků
  - na trvalém nosiči
  - efemérním elektronickým sdělováním

8

PŮVODNÍ NOSIČE ZÁZNAMU

EDISONŮV FONOGRAF

9

PŮVODNÍ NOSIČE ZÁZNAMU

GRAMOFONOVÁ DESKA

10

ROZSAH SOUVISEJÍCÍCH PRÁV

Zakotveno rovněž v právu EU

- právo výkonných umělců k jejich uměleckým výkonům
- právo výrobců zvukových záznamů k jejich záznamům
- právo výrobců zvukově obrazových záznamů k jejich záznamům
- právo rozhlasových a televizních vysílatelů k jejich vysíláním
- právo prvního zveřejnitelů k jím zveřejněnému dílu
- právo na nakladatele na náhradní odměnu

11

1. Právo výkonných umělců

12

PRÁVO VÝKONNÝCH UMĚLCŮ - PŘEDMĚT

UMĚLECKÝ VÝKON

=

výkon herce, zpěváka, hudebníka, tanečníka, dirigenta, sbormistra, režiséra nebo jiné osoby, která hraje, zpívá, recituje, předvádí nebo jinak provádí umělecké dílo a

+

artistický výkon (fikce)

13

PRÁVO VÝKONNÝCH UMĚLCŮ - SUBJEKT

VÝKONNÝ UMĚLEC

- **OBJEKTIVNÍ PRAVDIVOST PŮVODCOVSTVÍ** = osoba, která umělecký výkon vytvořila = osoba provádějící umělecké dílo
- vždy fyzická osoba
- domněnka zákonného zastoupení u hromadných výkonů vedoucím tělesa

14

PRÁVO VÝKONNÝCH UMĚLCŮ - OBSAH

- **vylučná osobnostní práva**
  - právo výkon zveřejnit
  - právo určit způsob uměleckého označení
  - Právo bránit se znešvaření výkonu
    - práva nepřevoditelná, smrtí zanikají → *postmortální ochrana*
- **vylučná majetková práva**
  - právo zachytit a rozmnožovat záznam výkonu
  - právo na rozšiřování, pronájem, půjčování
  - právo na sdělování veřejnosti
  - právo na náhradní odměnu při soukromém rozmnožování a pronájmu
  - právo na roční doplňkovou odměnu za prodloužené období ochrany
    - práva nepřevoditelná, trvání **50 let** od prvního zveřejnění (resp. od vytvoření u nezveřejněných výkonů), **popř. 70 let** od zveřejnění zvukového záznamu → *kogentní úprava licenční odměny pro prodloužené období*
- **výjimky**
  - obdobně jako u AP (+ úplatná vysílací licence pro výkony na zvukových záznamech)

15

2. Práva výrobců záznamů

16

Práva výrobců záznamů

- **zvukový záznam (fonogram)**
= sluchem vnímatelný záznam zvuků výkonu výkonného umělce či jiných zvuků, nebo jejich vyjádření
- **zvukově obrazový záznam (EU = „film“)**
= záznam audiovizuálního díla nebo jiných audiovizuálních vyjádření

povaha obsahu záznamu zcela bez významu

ochrana investice

17

Zvukově obrazový záznam

18

PRÁVA VÝROBCŮ ZÁZNAMŮ – SUBJEKT

VÝROBCE

= investor

- osoba (fyzická či právnická), která záznam na svoji odpovědnost pořídila,
- osoba, která k pořízení záznamu dala podnět

19

PRÁVA VÝROBCŮ ZÁZNAMŮ – OBSAH

= pouze majetková absolutní práva

- právo na rozmnožování
- právo na rozšiřování, pronájem a půjčování
- právo na sdělování veřejnosti
- právo na náhradní odměnu za soukromé rozmnožování

převoditelná (i inter vivos), trvání od zveřejnění (popř. od pořízení u nezveřejněných záznamů)

- u zvukových záznamů 70 let

- u zvukové obrazových záznamů 50 let

- výjimky

- obdobně jako u AP (+ úplatná vysílací licence pro zvukové záznamy)

20

3. Právo vysílatelů

21

PRÁVO VYSÍLATELŮ - PŘEDMĚT

VYSÍLÁNÍ

= výsledek šíření zvuků nebo obrazů a zvuků nebo jejich vyjádření rozhlasem nebo televizí pro příjem veřejností

povaha obsahu záznamu zcela bez významu

ochrana investice

22

PRÁVO VYSÍLATELŮ - SUBJEKT

VYSÍLATEL

= investor

- osoba (fyzická či právnická), která na svou odpovědnost uskutečňuje vysílání
- osoba, která k uskutečnění vysílání dala podnět

23

PRÁVO VYSÍLATELŮ - OBSAH

= pouze majetková absolutní práva

- právo na rozmnožování
- právo na rozšiřování, pronájem a půjčování
- právo na sdělování veřejnosti
- právo na náhradní odměnu za soukromé rozmnožování

převoditelná (i inter vivos), trvání 50 od prvního vysílání

- výjimky

- obdobně jako u AP

24

4. PRÁVO PRVNÍHO ZVEŘEJNITELE DÍLA

26

PRÁVO PRVNÍHO ZVEŘEJNITELE

- ochrana díla, které bylo poprvé zveřejněno jako dílo volné
- majitel práv = první zveřejnitel
- výlučná majetková práva ve stejném rozsahu jako u autora

převoditelné, trvání 25 let od prvního zveřejnění

27

B. ZVLÁŠTNÍ PRÁVO POŘIZOVATELE DATABÁZE

28

OCHRANA DATABÁZÍ

- tradiční – autorským právem = ochrana duševní tvůrčí činnosti (tvůrčího výběru a uspořádání prvků)
X
- unijní koncept – zvláštní právo pořizovatele databáze = ochrana investice

29

ZVLÁŠTNÍ PRÁVO - PRAMEN

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází

30

ZVLÁŠTNÍ PRÁVO - PŘEDMĚT

PODSTATNÝ VKLAD =

kvantitativně nebo kvalitativně podstatný
vklad (investice) do

- pořízení,
- ověření,
- předvedení,
obsahu databáze,

≠

ochrana obsahu (informací) jako takových

31

PRÁVNÍ DATABÁZE

32

PRÁVNÍ DATABÁZE

ZVLÁŠTNÍ PRÁVO – SUBJEKT

VÝROBCE DATABÁZE

= investor

- fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi
- osoba, která k pořízení databáze dala podnět

34

ZVLÁŠTNÍ PRÁVO – OBSAH

- právo na vytěžování
= rozmnožování
- právo na zužitkování
= jakékoli zpřístupňování veřejnosti

celé databáze nebo její podstatné části
převoditelné, trvání 15 let od prvního zveřejnění nebo od
každého podstatného vkladu

- **výjimky** – přiměřeně jako u AP

35

C. KOLEKTIVNÍ SPRÁVA

36

VÝZNAM

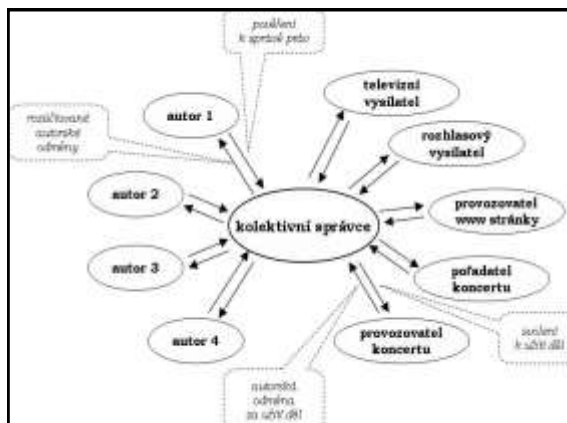
- pro nositele práv – správa a vymáhání majetkových práv
- pro uživatele – prostředek pro snadné obstarání licencí
- veřejný zájem – usnadnění šíření kulturních hodnot

37

OBSAH

- zatupování nositelů práv (komise)
- uzavírání licenčních smluv s uživateli
- vybírání licenčních a dodatkových odměn ve prospěch nositelů práv
- vymáhání bezdůvodného obohacení a zdržovacího nároku
- rozdělování a vyplácení příjmů nositelů práv

38

ZÁSADY

Neexistence mezinárodní úmluvy + obecnost nové unijní směrnice → různé národní modely

- *svépomocná povaha*
- *nevýdělečnost*
- *povinnost převzít zastoupení*
- *veřejný dohled*
- *monopolní výkon*
- *smluvní přímus vůči uživatelům*
- *hromadnost licence (repretoárová)*

40

KOLEKTIVNÍ SPRÁVA V ONLINE PROSTŘEDÍ

Světově zavedená zásada národního kolektivního správce

→ problém přeshraničního užití

=

nemožnost získání multiteritoriální hromadné licence

41

Z literatury

Šebelová, M.: Autorské právo. Computer Press, 2006.

Telec, I. – Tůma, P.: Přehled práva duševního vlastnictví 2. Česká právní ochrana. Doplněk, 2006.

Telec, I. – Tůma, P.: Autorské právo. Komentář. C. H. Beck, 2007.

Kříž, J. – Holcová, I. – Křest'ánová, V.: Autorský zákon. Komentář a předpisy související. Linde Praha, 2005.

Chaloupková, H. - Holý, P.: Autorský zákon. Komentář. C.H. Beck, 2012.

Sterling, J. A. L.: World Copyright Law. Londýn: Sweet & Maxwell, 2003.

42

